

ЕТОЛОГІЧНІ ПОКАЗНИКИ МОЛОЧНИХ КОРІВ ПРИ ПАСОВИЩНІЙ ТА СТІЙЛОВІЙ СИСТЕМАХ УТРИМАННЯ

Нагорний С.А., к.с.-г.н., доц., Чигрин О.А., к.т.н., доц.,

Кульбаба С.В., к.с.-г.н., доц.

(Харківський національний технічний університет сільського господарства ім. Петра Василенка)

Проведено порівняльну оцінку основних елементів поведінки при пасовищній та стійловій системах утримання молочних корів.

Поведінка – один з найважливіших показників виявлення всіх відхилень у здоров'ї та продуктивності тварин. Значення наукових досліджень про поведінку тварин, включаючи і сільськогосподарських, підкреслюють вчені

Ф. Гаркавий і Н. Носков. Широке застосування етологічних знань у практиці дає змогу створити комфортні умови утримання і підвищити продуктивність тварини та зменшити витрати різних кормів на одиницю продукції.

Поведінка тварин залежить від ступеня активності, яку зумовлюють фактори екзогенного і ендогенного характеру. В одних випадках вони позитивно впливають на поведінку тварин, в інших – негативно позначаються на їх здоров'ї.

Дослідження особливостей поведінки в стаді, у групах при промисловій технології утримання, набуває все більшого значення. Різна взаємодія тварин особливо добре проявляється при безприв'язному утриманні [1].

У стадах тварин існує типовий для кожного виду розподіл членів стада за рангами. Провідних тварин визнають усі члени стада, що виражається у дотриманні відповідних дистанцій між особинами (тваринами). При введенні в стадо нових тварин відбувається новий розподіл за рангами, що призводить до конфліктних ситуацій.

На пасовищі такі відносини проявляються не так яскраво, тому що тут легше уникнути зустрічі із агресивними тваринами. При безприв'язному утриманні на фермах, коли тварини хоч і мають можливість рухатись, але лише на відносно обмеженій площі, що не завжди дозволяє ухилитися від зустрічі із тваринами старшого рангу і виникають бійки. Більшість корів мають схильність жити щодня, виконуючи певні функції в один і той же час.

Перед нами було поставлено завдання дослідити особливості поведінки стада молочних корів при пасовищному утриманні і при безприв'язному стійловому утриманні з відпочинком у боксах.

Для вивчення особливостей реакції поведінки при пасовищній та стійловій системах утримання було досліджено дві групи тварин:

- перша – стадо приватного сектору с. Леб'яже. Чугуївського р – ну, Харківської області, яке складалось з 72 голів дійних корів.

- друга – секція дійних корів ВАТ «Насінневе», Кегічівського р – ну, Харківської області, яка складалась з 73 голів української червоно – рябої молочної породи.

Реакцію поведінки корів вивчали шляхом групового хронометражного спостереження за методикою А.А. Бондаря [2], з фіксуванням дій корів (з використанням власної азбуки, у вигляді певних знаків) через кожні 15 хвилин з 5-30 ранку до 18-30 вечора у липні місяці, тобто за 13 годин. Враховували такі основні елементи поведінки: тривалість стояння. лежання. споживання корму, пиття води, тривалість руху (ходіння) та перебування на доїнні.

В результаті досліджень було встановлено (табл. 1, рис 1), що при пасовищному утриманні корови значно менше «просто» стояли, порівняно із стійловим, а рухались значно більше.

Таблиця 1. Тривалість основних елементів поведінки при пасовищній та стійловій системах утримання

Системи утримання	Витрати часу на елементи поведінки, годин/гол.						Всього
	Стоять	Лежать	Споживають корми	П'ють	Ходять	Дояться	
Пасовищна,	0,57	3,05	5,63	0,10	2,66	1,00	13
ГОД., %	4,38	23,45	43,31	0,76	20,46	7,65	100
Стійлова,	4,67	2,79	3,84	0,32	0,57	0,81	13
ГОД., %	35,92	21,46	29,53	2,46	4,38	6,25	100

годин/день

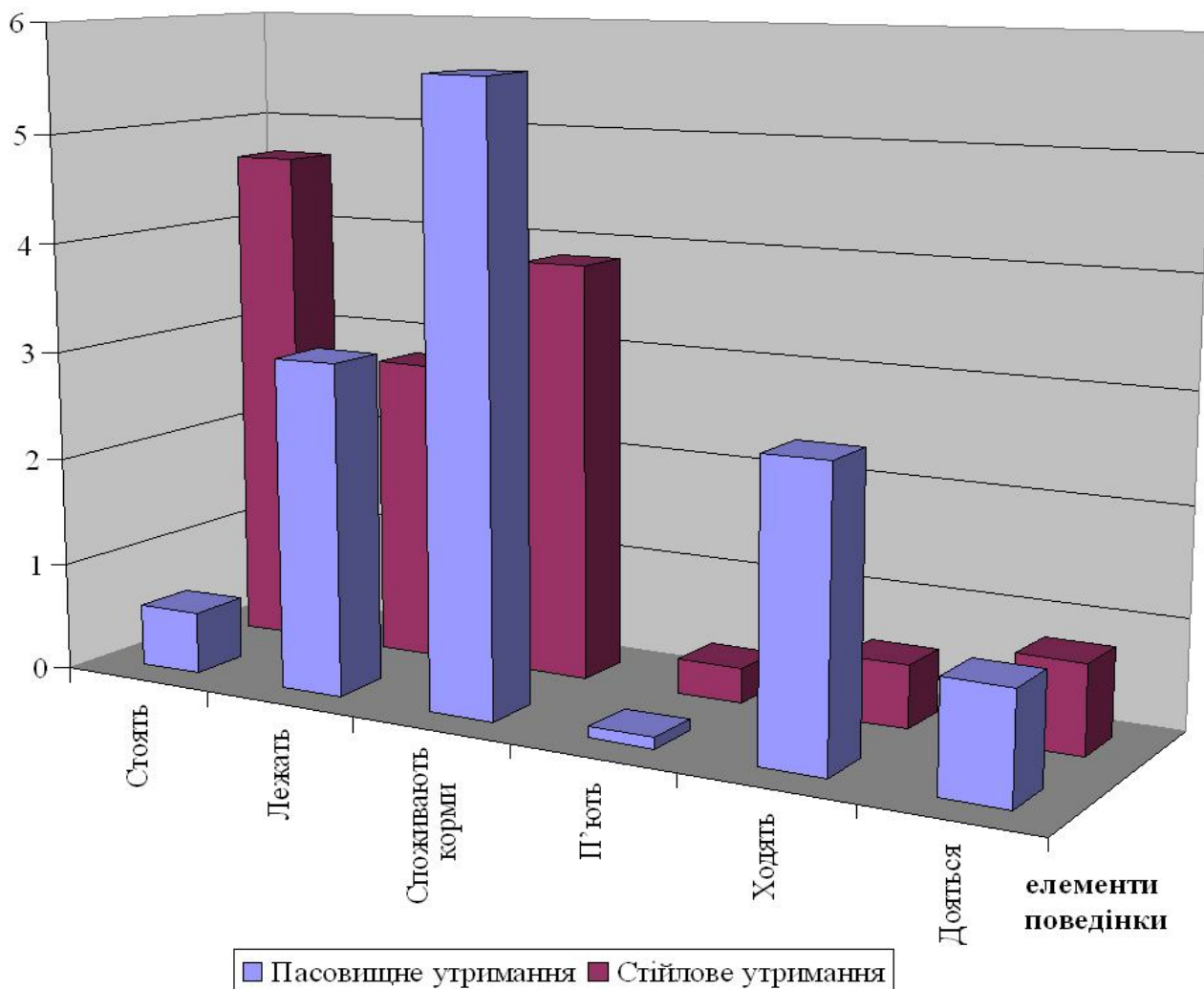

Рис. 1. Елементи поведінки корів при пасовищній та стійловій системах утримання

Тривалість відпочинку корів у лежачому положенні, при пасовищній системі була на 8,5% більшою ніж при стійловій.

Витрати часу на споживання кормів на пасовищі були більші на 47%, ніж у корів при стійловому утриманні, які не витрачали зайвого часу на пошук кормів.

Оскільки тварини при стійловій системі утримання мають вільний доступ до води, то і зрозуміло, час споживання її на 31% більший, ніж при пасовищній. На пасовищі корови споживали воду регламентовано, безпосередньо з річки.

При цьому необхідно зазначити, що за час спостереження кількість підходів до автонапувалки при стійловому утриманні в середньому на одну голову становила 5 разів, а при пасовищному лише 2 рази у місці водопою та 1 раз під час доїння.

Загальні витрати часу на доїння корів у приватному секторі були більшими на 25%, ніж при стійловому утриманні і доїнні їх в доїльному залі на установці «Паралель».

Список використаної джерел

1. Петров К.С., Ілієв Н.А., Іванов Н.Н. Ергономія, етологія і гігієна промислового тваринництва. К.: Урожай.-1981. с. 129.

2. Бондарь А.А. Методические рекомендации по изучению и использованию показателей поведения молочного скота для совершенствования технологии содержания. – Харьков, 1989. - С. 6 – 11.

Аннотация

Оценка этологических показателей при пастбищной и стойловой системах содержания молочных коров

Нагорный С.А., Чигрин А.А., Кульбаба С.В.

Проведена сравнительная оценка основных элементов поведения при пастбищной и стойловой системах содержания молочных коров.

Abstract

The assessment of ethological parameters of dairy cows between the stall and grazing systems.

S. Nagornyj, O. Chygryn, S. Kulbaba

A comparative assessment of the major behavior elements of dairy cows between the grazing and stall systems.